נאך דעמאלט זיין דער רוח הטומאה, און משיח'ס עבודה וועט זיין מעביר זיין דעם רוח הטומאה מן הארץ —

קען מען דאך מיינען, אז איצטער דארף מען גאר ניט טאן און פאר־לאזן זיך אינגאנצן אויף משיח'ן. אויף דעם איז די הוראה פון קריאת פרשת פרה:

בכדי צוקומען צו דער טהרה וגאולה בפועל ובשלימות, דארף מען האבן פריער א הכנה. מען דארף טאן דעם ענין הטהרה וויפל מען קען, מטהר זיין זיך פון אבי אבות הטומאה, און ווי דער מאמר רז"ל[35] כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, חטאת קרי' רחמנא[36]), די פרה אדומה, במילא ווערט מען פטור פון די אבות ותולדות הטומאה, און דאס וועט ברענגען די טהרה וגאולה בפועל, בביאת משיח צדקנו בב"א.

(משיחת פרשת החודש תשמ"ז)

פרשת שמיני

א. אין היינטיקער סדרה רעדט זיך וועגן די בהמות טהורות וועלכע מען מעג עסן, און די בהמות טמאות וואס מען טאר ניט עסן. און די תורה גיט אן צוויי סימנים אויף א בהמה טהורה: מעלת גרה און מפרסת פרסה.

וועגן די סימנים איז פאראן א חקירה[1]), צי זיי זיינען סיבות אויף טהרה וטומאה, ד. ה. אז מצד דעם וואס די בהמה איז א מעלת גרה און א מפרסת פרסה איז זי א טהורה, און אזוי פארקערט, אדער זיי זיינען בלויז סימנים המבררים, דאס הייסט, אז די טהרת הבהמה איז מצד אנ־דערע סיבות, נאר בכדי מיר זאלן וויסן וועלכע בהמות זיינען טהורות, האט דער אויבערשטער אריינגעגעבן אין זיי סימנים דורך וועלכע מיר וועלן וויסן אז זיי זיינען טהור.

דער חילוק פון די צוויי אופנים איז:

דער דין איז, אז היוצא מן הטהור טהור כו'[2]), כאטש ער האט ניט קיין סימני טהרה. ווי צום ביישפיל, היוצא מן הטהור ופרסותיו קלוטות, כאטש ער האט ניט קיין סימני טהרה, וויבאלד, אבער, ער קומט ארויס פון א טהור איז ער אויך טהור.

אויב מען וועט זאגן אז די סימני טהרה זיינען ניט מער ווי סימנים מבררים, איז דער דין פארשטאנדיק אויך מצד הסברא: וויבאלד ער איז יוצא מן הטהור, האט דארט דער ענין פון סימנים קיין ארט ניט. אויב, אבער, מען וועט זאגן אז די סימנים זיינען א סיבה אויף דער טהרה, דארף מצד הסברא אויסקומען אז אויב פרסותיו קלוטות דארף ער זיין

---

35) מנחות קי, א.
36) חולין יא, א.

1) צפנת פענח (להרגצובי) על הרמב"ם ריש הלכות מאכלות אסורות — עיין שם כל זה בארוכה. ולהעיר ממורה נבוכים ח"ג פמ"ח. זע אויך לקו"ש ח"ב ע' 375 ואילך.

2) בכורות ה, ב.

טמא. און דאָס וואָס דער דין איז אַז ער איז טהור איז דאָס מצד גזירת הכתוב.

אַ נפקא מינה לדינא, צי די טהרה איז מצד הסברא, צי מצד גזירת הכתוב איז:

מיט אַ דבר טהור טאָר מען זיך ניט שפילן. ווען איז דאָס גערעדט געוואָרן? אויב ער איז פון אַ מין טהור, אויב, אָבער, זיין מין איז אַ טמא, נאָר ער איז טהור מצד אַ גזירת הכתוב, איז דער איסור ניטאָ.

די ראי' אויף דעם: לויתן זה יצרת לשחק בו, פרעגט דער ירושלמי [3], ווי מעג מען זיך שפילן מיט אַ דבר טהור? און ער ענטפערט, אַז לויתן איז בעצם אַ דבר טמא והותר מכלל איסור. זעט מען פון דעם, אַז אויב די טהרה איז מצד אַ גזירת הכתוב, מעג מען זיך דערמיט שפילן.

ב. עס זיינען פאַראַן כמה ראיות אַז די סימני טהרה זיינען אַ סיבה אויף דער טהרה. אַזוי איז אויך משמע פון לשון הפסוק, וואָס ער זאָגט, כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס וגו'.

עס איז אויך אַ ראי' פון דעם דין תרנגול דאגמא אסור. זאָגט תוספות [4] אַז דאָ גייט ניט אָן דער כלל היוצא מן הטהור טהור, ווייל דער אפרוח מעפרא קא גדיל (ער וואַקסט פון ערד), במילא ווערט ער טמא מצד די סימני טומאה. אויב מען וועט זאָגן אַז זיי זיינען נאָר סימנים המבררים, היינט וויבאַלד אַז מען ווייס פון וואָס פאַר אַ מין דער תרנגול קומט, איז וועמען אַרט דאָס אַז ער האָט סימני טומאה? מוז מען זאָגן אַז די סימנים זיינען אַ סיבה צו דער טהרה, און דער כלל היוצא מן הטהור טהור איז אַ גזירת הכתוב, דערפאַר אויב מעפרא קא גדיל — איז דאָך ניט שייך דער כלל.

דאַרף מען פאַרשטיין די שייכות פון מעלת גרה ומפרסת פרסה צו טהרה. ובפרט אַז בפנימיות הענין, — אפילו מען וועט זאָגן אַז די סימנים זיינען ניט מער ווי מבררים, — איז ווי באַוואוסט אַז אַלץ אפילו ענינים פון וועלט זיינען בהשגחה פרטית, ועל אחת כמה וכמה עניני התורה ומצותי', איז דאָך פון דעם גופא וואָס די סימנים זיינען נקבע געוואָרן אויף טהרה, אַ ראי' אַז זיי זיינען שייך צו טהרה, על כל פנים בתור מסובב, ניט בתור סיבה ווי לויט דעם ערשטן אופן.

ג. איינער פון די טעמים [5] אויף מאכלות אסורות איז, ווייל פון יעדער מאכל וואָס מען עסט ווערט דאָך דם ובשר כבשרו, האָט די תורה גע'אסר'ט די מאכלות אסורות בכדי עס זאָלן ניט איינגעגלידערט ווערן אין דעם מענטש די אייגנשאַפטן פון דעם מאכל האסור, וואָס זיינען ניט קיין גוטע.

פון דעם איז פאַרשטאַנדיק אויך אין דעם ענין פון סימני טהרה וטומאה. דער איסור פון עסן אַזעלכע בהמות וועלכע זיינען ניט מעלה גרה און מפריס פרסה בכדי די תכונות — אייגנשאַפטן — זאָלן ניט איבער־

---

3) שבת סוף פרק ט, זע אויך חולין סוף פרק ג ובחידושי אגדות שם.

4) ד"ה תרנגולתא, נדה נ, ב.

5) רמב"ן על התורה ויקרא יא, יב. ועוד. זע אויך שולחן ערוך יורה דעה סוף סימן פא.

גיין אין דעם מענטש — באוויזט אַז דעם מענטשנס פירונג דאַרף זיין — מפריס פרסה און מעלה גרה.

ד. ווי געזאָגט אַז אין תורה איז יעדער ענין אַ הוראה, אַן אָנווייזונג צום מענטש, איז דאָס — וואָס די סימנים ביי אַ בהמה זיינען, על כל פנים, לברר טהרת הבהמה — אויך אַ הוראה אַז די תכונות מעלה גרה און מפריס פרסה ביי דעם מענטשן, זיינען מברר און מבחין זיינע הנהגות, צי זיי זיינען טהור, אָדער חס ושלום פאַרקערט.

נאָך אַ פרט אין דעם: די הבחנה ובירור אויף טהרה — זיינען בנוגע אַ בהמה. ודוגמת זה באדם — הבהמה שבלבו של אדם, די נפש הבהמית. די הבחנה און בירור זיינען ניט בנוגע די עניינים פון נפש האלקית, תורה ומצותי׳, צי זיי זיינען אינגאַנצן לשמה צי מיט אַ פני׳, ניט אויף דעם איז די הבחנה — ווארום אַפילו בשעת ס׳איז מיט אַ פני׳ דאַרף מען אויך לערנען תורה און מקיים זיין מצות, לעולם ילמוד ויקיים מצות אפילו שלא לשמה שמתוך כו׳ [6]. די הבחנה איז בנוגע עניינים הגשמיים, וועלכע זיינען פאַרבונדן מיטן נפש הבהמית, דאַרף מען מבחין זיין צי די „בהמה״ איז אַ טהורה צי ניט.

ביידע בהמות שטייען אין דער תורה, אויך די בהמה טמאה. ד. ה. אַז אַפילו פירנדיק זיך על פי תורה, קען מען אויך זיין אַ בהמה טמאה. ווי דער רמב״ן זאָגט אַז מען קען זיין אַ נבל ברשות התורה (ד. ה. אַז עס דוכט זיך אויס אַז דאָס איז ברשות התורה, באמת איז ער דאָך עובר אויפן ציווי [7]) פון קדושים תהיו — אַ ציווי עיקרי ושרשי). איז אויף צו מבחין זיין וואָס איז אַ בהמה טהורה, גיט די תורה צוויי סימנים: א) מפרסת פרסה. ב) מעלת גרה.

ה. בכלל איז אויך ביי אַ בהמה פאַראַן אַן עיקר׳דיקער חילוק צווישן ראש (קאָפּ) מיט רגל (פוס) — ווי פאַרשטאַנדיק אויך פון הלכות טריפות וכו׳. איז אויסער דעם אפילו ביי אַ בהמה זיינען נאָענט צו דער ערד נאָר די פיס, ד. ה. אַז מיט די כחות נעלים אויך פון נפש הבהמית — דאַרף מען ניט ליגן אין גשמיות, עניינים ארציים, נאָר מיט די כחות פון מעשה [8]) וויפל מען מוז.

— מען דערציילט אַז דער רבי (מוהרש״ב) נ״ע האָט געזאָגט צו אַ חסיד, וועלכער איז געווען אַ ציור און אַ בעל כשרונות וואָס האָט זיך אַריינגעטאָן אין מסחר פון קאַלאָשן: „פיס אין קאַלאָשן האָב איך געזען, אָבער אַ קאָפּ אין קאַלאָשן...״ —

אויסער דעם דאַרף זיין אין רגל, צווישן דער פוס און דער ערד — אַ פרסא, אַ הפסק אפילו צווישן רגלים און ערדישקייט.

די פרסה וואָס איר ענין איז כנ״ל פרסא — באל״ף — הפסק והעלם, דאַרף אָבער זיין אַ צעשפּאָלטענע. דאָס הייסט אַז אויך אין די עניינים ארציים זאָל לייכטן ג־טלעכקייט, ער זאָל אין זיי זען אלקות.

---

6) הלכות תלמוד תורה לאדמו״ר הזקן פרק ד הלכה ג. תניא פרק לט.

7) רמב״ן ריש פרשת קדושים. זע אויך תניא פרק ל.

8) זע אויך אויבן עמוד 61 און ווייטער און 189 און ווייטער.

(ווי עס ווערט דערקלערט אין חסידות[9]) בענין השערות, אז ביי אן אשה איז שער באשה ערוה, אויך ביי די לוים איז והעבירו תער כו׳, אבער ביי א נזיר שטייט גדל פרע שער ראשו. רעדט זיך דער ביאור אין דעם, אז וואו דער חיות ואור איז במיעוט דארט זיינען שערות (צמצום, ועל ידי הפסק הגלגולת) א חסרון, מה שאין כן וואו דער חיות און אור איז בריבוי — דארף זיין שערות. דערפאר איז ביי א נזיר קדוש יהי׳ גדל פרע וכו׳. וכן הוא בענין הפרסה פון א בהמה אז די פרסה דארף זיין א צעשפאלטענע).

און ווי געזאגט אין תניא[10]), שגם בעניני ארץ לא יפרדו מאחד האמת — אז אויך אין די ענינים פון וועלט זאל מען זיך ניט אפשיידן פון דעם אויבערשטן — אחד האמת. און דער־פאר דארף די צעשפאלטנקייט זיין אויף דורך און דורך — עס זאל אנקומען אויך גאר אונטן.

וואס דעמאלט דוקא קען מען מאכן פון דער בהמה א בהמה טהורה, דאס הייסט אז זיין בהמה, די גשמיות וואס איז מוכרח מצד הגוף, זאל זיין א בהמה טהורה.

און ווי עס שטייט אין קהלת יעקב פון בעל המחבר ספר מלא הרועים אז בהמה איז ראשי תיבות: בשר היורד מן השמים, וואס דאן איז זי אוודאי א טהורה, כי אין דבר טמא יורד מן השמים[11]).

ז. נאך א פרט איז דא אין מפריס פרסה[12]), אז די פרסה איז צעשפאלטן אויף צווייען, ד. ה. אז דער הילוך על הארץ, דער האבן צו טאן מיט ענינים ארציים, דארף זיין אין צוויי תנועות, ימין מקרבת ושמאל דוחה[13]).

עס זיינען פאראן אזעלכע וואס ביי זיי איז נאר דער ימין מקרבת, אן קיין שום אפהאלט. זיי טענה׳ן אז בכדי צו מקרב זיין אידן צו תורה, איז כדאי צו פארבויגן ענינים פון תורה און אפילו איבערמאכן חס ושלום תורה לפי רוח הזמן.

דער ענין אז מען דארף מקרב זיין אלע אידן צו תורה, איז טאקע אמת, ווי מען האט שוין גערעדט מערערע מאל[14]) אין דעם פירוש המשנה[15]), אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, אז אפילו די וואס זיינען ניט מער ווי בריות בעלמא, ד. ה. וואס זיי האבן אין זיך ניט קיין מעלה מער ניט וואס זיי זיינען דעם אוי־בערשטנס באשעפענישן[16]), דארף מען אויך זיי מקרב זיין צו תורה.

אבער דאס וואס זיי טענה׳ן אז צוליב דעם זאל מען מאכן תיקונים — וואס באמת זיינען דאס קילקולים — אין תורה חס ושלום, דאס איז היפך דרך התורה, און ווי דער לשון אין דער משנה גופא: ומקרבן לתורה, צוברענגען זיי צו תורה, אבער ניט שלעפן די תורה חס ושלום און אי־בערמאכן זי לפי רוחם.

---

9) לקוטי תורה ד״ה ונקדשתי. דרך מצו־תיך מצות תגלחת מצורע.
10) אגרת הקדש סימן ט.
11) סנהדרין נט, ב.

12) הוראה נוספת בזה זע לקו״ש ח״ב ע׳ 378.
13) סוטה מז, א. סנהדרין קז, ב.
14) זע אויך אויבן עמוד 99 און ווייטער. לקו״ש ח״ב ע׳ 316 ואילך.
15) אבות פרק א משנה יב.
16) תניא פרק לב.

אפילו אויב זייער טענה וואלט געווען א גערעכטע טענה, אז דורך דעם וועט מען מקרב זיין אידן, דארף מען וויסן אז על פי דין התורה טאר מען ניט משנה זיין חס ושלום אפילו קיין דקדוק קל פון תורה, סיי א דאורייתא, סיי א דרבנן, און אפילו דאס וואס רבותינו האבן מתקן געווען אין די לעצטע דורות.

— סיידן א נביא אמת און ווען ער זאגט עס בדרך הוראת שעה בלבד, — וואס דאן איז דאס א דין פון תורה — ווי אלע מצות — אז מען דארף זיך צוהערן צו אים, און אזוי ווי אליהו בהר הכרמל, א נביא, און דאס אויך בלויז בדרך הוראת שעה [17], אבער ווען ניט דאס, טאר מען ניט אפקערן חס ושלום א זיז כל שהוא פון תורה, ניט קוקנדיק וואס דורך דעם וועט מען אויפטאן —

ובפרט אז דער אמת איז, אז ניט נאר וואס דורך דעם וועט מען גאר ניט מתקן זיין און מען וועט ניט מקרב זיין אידן צו תורה, נאר אדרבה, מען מאכט דורך דעם ערגער, מען ווערט אליין איינגעשלונגען אין זיי, ביז מען קערט אפ חס ושלום לגמרי פון תורה און אידישקייט.

ווי דער באוואוסטער משל פון כ״ק מו״ח אדמו״ר, אז בשעת א מענטש געפינט זיך פארבלאנדזשעט אין וואלד צווישן חיות הטורפות — מיינט דאך דאס ניט אז ער איז ארויס פון זיין הויז גלייך אין מיטן טיפן וואלד. נאר פריער איז ער געגאנגען בדרך המלך, מלכו של עולם, און דערנאך האט ער אפגעקערט פון דעם דרך המלך איין חוט השערה, און צו דער חוט השערה נאך א חוט השערה, און נאך א חוט השערה, ביז ער האט זיך געכאפט אז ער געפינט זיך אין טיפן וואלד צווישן חיות טורפות.

ח. דער סימן פון מפרסת פרסה אליין איז אבער ווייניק, מען דארף האבן אויך דעם סימן פון מעלת גרה.

יעדער דבר גשמי וואס מען גייט טאן, דארף מען גוט איבערקייען, מברר זיין איין מאל און נאך אמאל, צי ער זאל דאס טאן, און ווי ער זאל דאס טאן, און נאר דאן איז עס א בהמה טהורה.

על פי חסידות — הענין דכללות הבירורים — בירור ב״ן ואחר כך בירור מ״ה.

ט. נאך א הוראה קען מען ארויסנעמען פון סימני טהרה ביי אן עוף.

ביי אן עוף, טאר מען אויף סימנים אליין זיך ניט פארלאזן און מען דארף האבן אויך מסורה [18]. אין פלוג, צוליב וואס דארף מען האבן מסורה? מען קען דאך זען די סימנים און אליין וויסן. נאר דער ענין איז, אז אויפן אייגענעם שכל קען מען זיך ניט פארלאזן, מען קען לערנען שולחן ערוך, און אפילו פירן זיך, לויט זיין שכל, לפנים משורת הדין און זיין בשעת מעשה אין שאול תחתית רחמנא לצלן. עס דארף זיין מסורה, וואס מסורה איז אויך פון לשון מסירה והתקשרות, התקשרות צום רבי׳ן, ורבי צייד, א רבי וואס האט זיך עוסק

17) רמב״ם הלכות יסודי התורה פרק ט הלכה ג.

18) שולחן ערוך יורה דעה סימן פב, סעיף ג.

געוועזן מציל זיין נפשות ישראל, און איז בקי בהם ובשמותיהם, פון עצת היצר.

(מלוקט משיחות ש״פ ראה תש״י, ש״פ שמיני תשט״ז)

י. דער סדר פון היינטיקער סדרה איז: פריער רעדט ער וועגן דעם יום השמיני למילואים, דערנאך וועגן מיתת שני בני אהרן, און צום סוף פון סדרה וועגן בהמות טהורות כו׳ ביז צו איסור אכילת שקצים ורמשים.

די מעלה פון יום השמיני למילו־אים אויף די פריערדיקע טעג איז, וואס ביום השמיני הקים את המשכן ולא פרקו (מען האט אויפגעשטעלט דעם משכן און אים ניט צענומען). הגם יעדער זאך וואס מען טוט על פי ציווי התורה איז דאך אן ענין אויף אייביק[19]).

— דערפאר איז כאטש אז כל קשר שעתיד להתירו איז ניט קיין קשר של קיימא, פונדעסטוועגן אויב דער קשר איז געמאכט על פי ציווי התורה, אז די תורה האט געהייסן מאכן דעם קשר, דעמאלט דארף מען זאגן אז דער קשר איז א קשר של קיימא. ציווי התורה מאכט דעם ענין אן ענין נצחי. למטה ווערט ער נמשך נאר אין דעם זמן, אבער דער ענין איז אן ענין נצחי.

נאך מער, אפילו ווען דאס וואס עתיד להתירו איז אויך על פי ציווי התורה, די תורה הייסט אים אפ־בינדן, פונדעסטוועגן איז דער קשר בשעת ער איז פאראן, אן ענין נצחי. אויך דער היתר — אין זיין זמן — איז א נצחי נאר דאס איז אין אן אנדער זמן. על דרך ווי עס שטייט אין תניא[20]) ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד וכו׳ אלא שלמטה הוא תחת הזמן.

דערמיט וועט זיין פארענטפערט וועגן דעם ענין פון קשר של תפילין, לויט די דעות[21]) וואס האלטן אז יעדן טאג דארף מען אויפבינדן דעם קשר און צוריק אים פארבינדן איבעראנגיס, אז פונדעסטוועגן הייסט עס א קשר של קיימא. —

במילא איז דאך אויך די הקמה פון שבעת ימי המילואים אן ענין נצחי, פונדעסטוועגן איז דאס ניט גלייך צו הקמת יום השמיני וואס דאן איז געווען הקימו ולא פרקו בפועל ממש. ובפרט אז ביום השמיני איז ירדה אש מן השמים, וואס דאס איז א הויכער ענין וואס אין די פריערדיקע טעג איז דאס אינגאנצן ניט געווען.

על כל פנים איז שמונת ימי המילו־אים אן ענין נעלה.

ווייטער אין דער סדרה רעדט ער וועגן מיתת שני בני אהרן און זאגט אן אז עס זאל דערצו ניט קומען.

עס איז באוואוסט[22]) אז דער ענין פון מיתת שני בני אהרן איז רצוא אן א שוב. דערפון איז פארשטאנדיק אז אידן זיינען געשטאנען דעמאלט אין זייער א הויכן מצב, וואס מען האט געדארפט פארהיטן פון כלות הנפש בפועל ממש.

פונדעסטוועגן איז נאכדעם אין דער

19) זע אויבן עמוד 218 און ווייטער.

20) פרק כה.

21) זע תוספות ד״ה אביי (עירובין צז, א). תוד״ה משעת (מנחות לה, ב). תוד״ה ואידך (חולין ס, א). סדר הדורות ד״א תתקי״ל.

22) נתבאר בארוכה בד״ה אחרי מות דשנת תרמ״ט, ודשנת תרע״ה (בהמשך תער״ב ח״ב).

זעלבער סדרה זאגט ער אן, וועגן אכילת שקצים ורמשים שנפשו של אדם קצה בהם, וואס אויך מצד שכל אנושי איז עס זייער מאוס. אין פלוג — ווי פאסט עס אז דאס זאל שטיין בסמיכות צו אזוינע הויכע ענינים?

קען מען זאגן, אז הגם ער רעדט וועגן זייער הויכע מדריגות, פונדעסט־וועגן זאגט ער אן צום סוף וועגן קבלת עול דוקא: כי אני הוי׳ המעלה אתכם וגו׳ על מנת שתקבלו מצותי וכו׳. ווארום עס איז דאך דא דער גוף [23]) אויך, און פון דער צווייטער זייט — למעליותא: דער גוף נעמט זיך דאך פון אן ארט וואס איז העכער פון שכל, השגה והתבוננות. איז דער־פאר שייכותו בעצם צו ענינים שאינם השגה כו׳.

דערפון איז דער פועל יוצא, אז מען מוז אנקומען אין אלע זאכן צו קבלת עול אפילו אז מען שטייט אין א הויכן מצב. אן קבלת עול קען מען מיט דער צייט אראפפאלן ביז אכילת שקצים כו׳ חס ושלום.

(משיחת ש״פ שמיני תש״י)

יא. אין דער הפטרה פון היינטיקער סדרה דערציילט זיך ווי דוד המלך האט געפירט דעם ארון האלקים פון בית עובד אדום הגתי צו עיר דוד. אויפן וועג, ווערט דערציילט, אז ודוד מכרכר בכל עוז לפני ה׳ ודוד חגור אפוד בד. קומענדיק אין עיר דוד שטייט דער לשון: המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה׳.

דארף מען פארשטיין דעם רמז אין די שינויים בלשון הכתוב צווישן חוץ לעיר מיט עיר דוד: א) פריער ווערט דערמאנט ודוד חגור אפוד בד און אין עיר דוד ווערט דאס ניט דער־מאנט. ב) פריער שטייט נאר מכרכר און אין עיר דוד — מפזז ומכרכר.

אויך דארף מען פארשטיין וואס עס ווערט דערציילט ווייטער, אז בשעת מיכל בת שאול האט געזען ווי המלך דוד מפזז ומכרכר, האט זי אפגע־שפאט פון אים. האט איר דוד גע־ענטפערט, לפני ה׳ אשר בחר בי מאביך כו׳ ונקלותי עוד מזאת גו׳. צוליב וואס האט ער מקדים געווען אשר בחר בי מאביך? ער האט דאך נאר געדארפט דערקלערן די סיבה פון זיין שמחה.

יב. וועגן אפוד בד זאגט דער רמב״ם [24]) אז ער איז ניט פון די שמונה בגדי כהונה, ווארום דער אפוד פון די בגדי כהונה איז געווען ניט נאר פון בד — פשתן — נאר אויך פון תכלת וארגמן גו׳, און ברענגט א ראי׳ פון שמואל הנביא [25]) וואס ער איז געווען א לוי און פונדעסט־וועגן שטייט אויף אים נער חגור אפוד בד.

און דער רמב״ם פירט אויס אז דעם אפוד בד פלעגן טראגן בני

---

23) יובן ביותר על פי ספורו של הרב המגיד לרבנו הזקן מה שראה במחזה, איך שמשה רבנו תירץ לתינוקות של בית רבן במש״נ: ויפול אברהם על פניו ויצחק גו׳ — דכל הפירושים אמת, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, ואם תאמרו איך אפשר הדבר אשר אברהם יהי׳ מסתפק במאמר השם, תדעו, אשר זהו מצד הגוף, ואשר גם גוף קודש בשר הוא (התמים חלק ב ע׳ עא. קובץ מכתבים בדבר אמירת תהלים, ע׳ 197. אג״ק אדמו״ר מהוריי״צ ח״ג ע׳ תנד־ה).

24) סוף הלכות כלי המקדש.

25) הטעם שלא הביא הרמב״ם ראי׳ מדוד שלא הי׳ משבט לוי כלל, דלכאורה היא ראי׳ אלימתא יותר — נתבאר בהשיחה בארוכה, ואכ״מ.

הנביאים און דער וואָס איז ראוי שתשרה עליו רוח הקודש, אויף צו ווייזן אַז ער איז צוגעקומען „למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש".

דאָס הייסט אַז אַזוי ווי נבואה איז זייער אַ הויכע מדריגה, וואָרום אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה[26]) און די איבעריקע מעלות וואָס מען רעכנט אויס, און אויך דעמאָלט איז נוגע דער ענין פון די לבושים און ווי אַזוי זיי זיינען, ביז אַז מען זאָגט ויפשט את בגדיו, איז אַלס אַ סימן אַז מען איז גרייט און ראוי שתשרה עליו רוח הקודש, פלעגט זיין חגירת אפוד בד.

דער ענין וואָס דער רמב"ם זאָגט, האָט אַ מקור אין ירושלמי[27]), אין נוב עיר הכהנים זיינען געווען 85 כהנים וואָס האָבן געטראָגן אפוד בד, פרעגט דער ירושלמי, אַ כהן גדול איז דאָך מער ניט ווי איינער? ענטפערט ער, שכולם היו ראויים לכהונה גדולה, והן הם דברי הרמב"ם.

יג. איינע פון די הכנות צו נבואה איז התבודדות, וואָס בדרך כלל איז דאָס אויסער דער שטאָט. בשעת דוד איז געווען אויפן וועג, מחוץ לעיר, דאָרט איז דער עיקר אָרט וואָס ער האָט זיך מכין געווען צו נבואה, דערפאַר איז דאָרט דערמאָנט אַז ער האָט אויך געטראָגן אַן אפוד בד.

דערפאַר איז אויך מכרכר בכל עוז לפני ה׳, וואָרום אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה[28]). אויך איז מכרכר דער טייטש משבח, געזאָגט שירים ותשבחות צו דעם אויבערשטן, בכדי אַרויסרופן דעם גילוי הנבואה, וואָרום תשבחות והילולים רופן דאָך אַרויס כחות הנעלמים, ווי באַוואוסט[29]).

ביי דער שמחה פון עיר דוד דערמאָנט זיך אויך מפזז, אַ באַווייז אויף ריבוי הריקוד[30]). מחוץ לעיר איז עס ניט געווען אַזוי, אָדער ס׳איז גאָר קיין ריקוד ניט געווען. ריקוד, ווערט דערקלערט אין חסידות, קומט פון דעם וואָס די שמחה נעמט אים דורך, דורך און דורך, ביז עס דערלאַנגט אויך אין די פיס.

דערפאַר ווערט דער וואָרט מפזז דערמאָנט אין צווייטן פסוק דוקא: די שמחה מחוץ לעיר איז געווען מיט אַ מבוקש — נבואה והשראת השכינה, ובמילא — בהגבלה, עס איז ניט אין גאַנצן דורך און דורך. די שמחה פון עיר דוד דוקא, אַ שמחה אָן אַ מבוקש ובמילא — בלי גבול, דאָרטן איז אויך — מפזז.

יד. דערמיט וועט מען אויך פאַרשטיין וואָס ביי מיכל בת שאול האָט זיך ניט אָפּגעלייגט דאָס וואָס דוד איז מפזז ומכרכר לפני ה׳ אין עיר דוד.

אויף אַ שמחה מיט אַ חשבון, איז הגם טאַקע אין רואים את המלך[31]) ווען ער איז אין אַזוינע ענינים וואָס מאַכן אַ חלישות אין דעם שום תשים

---

26) שבת צב, א.

27) סנהדרין פרק י הלכה ב.

28) שבת ל, ב.

29) הוספות לתורה אור ויחי. דרך מצותיך, מצות הלל.

30) זע רד"ק דאָרט (ש"ב ו, טז). און אין תרגום דאָרט.

31) סנהדרין כב, א.

עליך מלך שתהא אימתו עליך, פונדעסטוועגן, וויבאַלד עס איז מיט אַ מבוקש, האָט עס אָן אָרט אין טעם ודעת, על פי שכל. אָבער מפזז ומכרכר אין עיר דוד, וואָס איז געווען למעלה מהגבלה, למעלה מטעם ודעת, לייגט עס זיך ניט אָפּ.

טו. דערמיט וועט מען אויך פאַרשטיין, וואָס דוד האָט איר געענטפערט: אשר בחר בי מאביך — ער האָט דערמיט אָנגעוויזן דעם חילוק אין סדר העבודה. שאול'ס עבודה איז געווען על פי טעם ודעת, וואָס דערפאַר האָט שאול ניט געוואָלט מחרים זיין עמלק'ן אינגאַנצן, ווייל על פי שכל איז אויסגעקומען אַז מען דאַרף האָבן דעם מיטב הצאן והבקר למען זבוח לה' אלקיך, ווי ער האָט געזאָגט שמואל'ן.

און דאָס האָט דוד געזאָגט, אשר בחר בי מאביך: שאול וואָס הלך אחרי הטעם, האָט מען פון אים צוגענומען די מלוכה, און אָפּגעגעבן אים, לצוות אותי נגיד, דוד'ן דוקא, וואָס זיין עבודה איז קבלת עול, אַזוי ווי עס שטייט ודוד עבדי. איז אויב מען וויל עס זאָל זיין אַ מלוכה קיימת, דאַרף זיין קבלת עול, ונקלותי גו' והייתי שפל גו' — אָן הגבלה פון שכל.

טז. דאָס איז אויך אַ סיוע צו דעם וואָס מען פירט זיך ביי חסידים, און אַזוי האָט מען געזען אויך ביי די רביים, אַז שבת ויום טוב טאַנצט מען, מען פּאַטשט מיט די הענט וכו', כאָטש אַז לויט דער משנה פאַרלאַנגט דאָס אַ ביאור מיוחד על פי נגלה[32], פונדעסטוועגן טוט מען עס בפשטות. דאַרף מען זאָגן דעם טעם פנימי כנ"ל:

אַזוי ווי עס ווערט דאָך אַלץ נענטער צו משיח'ן,

— באַלד נאָכן חורבן האָט מען שוין אָנגעהויבן צו גיין אַנטקעגן משיח'ן, ווי דער מדרש דערציילט[33], אַז מרגע החורבן האָט גענומען נאָר כגעיה של פרה ונולד מושיען של ישראל, און מרגע לרגע ווערט מען אַלץ נענטער צו דעם זמן וואָס ועבדי דוד מלך עליהם, על כל ישראל, נשיא להם לעולם[34] —

דערפאַר פירט מען זיך — וכפסק הרמב"ם[35] — אין דעם סדר פון ודוד עבדי — „מפזז ומכרכר לפני ה'".

(משיחת ש"פ שמיני, תשט"ו)

---

32) ביצה לו, ב. שולחן ערוך אורח חיים סימן שלט ס"ג. שאלות ותשובות מנחת אלעזר ח"א סכ"ט.

33) ראה לקו"ש ח"ב ע' 359 ואילך.

34) יחזקאל לז, כד־כה.

35) סוף הלכות לולב: שהשמחה שישמח האדם בעשיית המצוה ובאהבת הא־ל כו' וכן דוד מלך ישראל אמר ונקלותי כו' והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' כו'.

פרשת תזריע

א. אויפן פסוק אשה כי תזריע וילדה זכר זאָגן רז״ל [1], איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר.

אָבער נאָר איצטער איז עס אַזוי, לעתיד לבא וועט דער ולד זיין בבחינת זכר אויך ווען איש מזריע תחלה, ווי עס שטייט אין תורה אור [2] אויפן פסוק ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, איש ואיש, אויך בשעת איש מזריע — יולדת בחינת זכר (איש).

ב. אַ דוגמא אויף דעם ענין, געפינען מיר אויך איצטער.

אין לקוטי תורה פון דער היינטיקער סדרה ווערט דערקלערט אַז דורך שמחה של מצוה טוט מען אויף שתלד זכר. וואָרום שמחה של מצוה למטה איז מעורר שמחה אויך למעלה, און שמחה איז פורץ גדר, גייען אַראָפּ אַלע הגבלות מצד סדר הבריאה ובכללם אויך די הגבלה פון איש מזריע תחלה יולדת נקבה.

על דרך משל, אַ מלך בשר ודם בשעת ער איז בשמחה גייט ער אַרויס פון זיינע גדרים און חוקים, און ער ווערט אַנטפּלעקט צו אַלעמען, צו קליין ווי צו גרויס. אַזוי אויך למעלה, מצד השמחה ווערט נתגלה אלקות וואָס איז העכער מהגבלה און עס גייען אַראָפּ אַלע גדרים.

ג. די פנימיות פון דעם ענין איז: שמחה של מצוה קומט דורך התבוננות אין מעלת המצות, אַז דורך זיי איז מען ממשיך אַן אור שלמעלה מערך העולמות, העכער אַפילו פון דעם גילוי אור פון גן־עדן. און ווי דער מאמר רז״ל [3], יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא. כל חיי עולם הבא איז אַלץ אַן ענין פון נבראים, וואָס נבראים זיינען בהגבלה. אָבער מצות זיינען רצונו יתברך, און ער איז בלי גבול כלל.

און די התבוננות פועל׳ט אַז די עבודה זאָל זיין בשמחה, און נאָך מער, ובטוב לבב.

אַזוי ווי עס שטייט [4], עבדת את הוי׳ אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, מצד וואָס קומט דער „עבדת את הוי׳ אלקיך בשמחה ובטוב לבב״ — „מרוב כל״, פון דער התבוננות אַז מצות זיינען העכער ווי „רוב כל״, וואָס אין דעם גייען אַריין אַלע העכסטע עולמות.

און וויבאַלד אַז שמחה של מצוה איז מצד דעם וואָס מען פאַרבינדט זיך מיט עצמות, וואָס ער יתברך איז ניט מוגבל אין קיינע הגבלות, נעמט מען אַראָפּ אַלע הגבלות, און אויך ווען איש מזריע תחלה קען זיין — יולדת בחינת זכר.

ד. על דרך זה וועט מען פאַרשטיין דעם ענין אויך ווי ער איז לעתיד לבא: וויבאַלד לעתיד וועט זיין התגלות העצמות, וועלן אַראָפּגיין אַלע הגבלות, וועט אויך זיין,

1) ברכות ס, א.
2) תורה אור לז, ג.
3) אבות פרק ד, משנה יז.
4) דברים כח, מז.